

بحران سرمایه در گردش واحدهای تولیدی

اصغر بالسنینی * - دولت در کنار تامین مالی نیازهای خود با فرجه کردن بدهی‌های مالی در قالب استقراض که به عدد خطرناک ۱۹۰ هزار میلیارد تومان رسیده باید به فکر واحدهای تولیدی نیز باشد تا امکان عبور کم‌خطرتر از بحران فعلی و بحران احتمالی سال ۹۸ فراهم آید.

بحران ارزی سال ۹۷ علاوه بر آثار مستقیم زیادی که از خود بر جای گذاشت، دارای آثار بلندمدت‌تری است که انتظار می‌رود در سال ۱۳۹۸ تشدید شود. یکی از مسائل کلیدی در این بخش معضل سرمایه در گردش واحدهای تولیدی است، که انتظار می‌رود در ماه‌های آینده و سال آتی تشدید شود. در حقیقت با سه برابر شدن نرخ ارز از یک سو و محدودیت‌های زیاد در تامین نهادهای تولید وارداتی عملا شرکت‌ها نیاز به سرمایه در گردش زیادی جهت به حرکت در آوردن تولید خود دارند. با این اوصاف انتظار می‌رود ماه‌های آینده فشار بر بخش تقاضای اعتبارات بیش از پیش شود. به چند دلیل:

۱. افزایش شدید نرخ ارز هزینه تامین سرمایه در گردش را به شدت افزایش

بنداشتم

داده است.

۲. در ماه‌های گذشته خصوصا بحبوجه بحران ارزی بسیاری از شرکت‌ها به دلیل نگرانی از تامین مواد اولیه اقدام به خرید و دیوپی آن کرده‌اند به همین نسبت به شمار سرمایه در گردش واحدها افزوده شده است.
۳. با شرایط تورمی اقتصاد انتظار می‌رود دوره بازگشت سرمایه شرکت‌ها که در شرکت‌های بورسی به طور متوسط ۳۳۰ روز است به شدت طولانی‌تر شود که این امر به محسوس شدن بیشتر منابع شرکت‌ها خواهد انجامید.
۴. کاهش شدید سرعت گردش نقدینگی و رسیدن آن به حدود ۰/۹ یعنی کمتر از یک که تقریبا امری بی‌سابقه در ۱۰ سال اخیر است نشان می‌دهد بازارها در حالت ایستایی قرار گرفته‌اند و تا سرعت گردش نقدینگی بیشتر نشود بانک‌ها و دولت مجبورند برای تحریک اقتصاد حجم پول و اعتبار را افزایش دهند که در شرایط کنونی بسیار دشوار است.
۵. دولت با بهره‌گیری از موضوع انتشار اوراق مالی که به نوعی استقراض است تلاش می‌کند کسری بودجه خود را جبران کند، اما شرکت‌ها و واحدهای تولیدی بطور؟ آنها چگونه می‌توانند در کنار تقاضای اعتبارات از نظام بانکی به

منابع خود نیز تکیه بیشتری کنند؟ واقعیت آن است که در ترازنامه شرکت‌ها حساب‌های دریافتنی و موجودی کالا دارایی‌های شرکت‌ها هستند که با انتشار اوراق نهادار قابل تنزیل در بازار، می‌توان منابع به دست آمده را مجددا در شرکت سرمایه‌گذاری کرد که البته این فرآیند نیازمند حسابرسی‌های دقیق و تایید قطعی دارایی‌های ثبت شده است، اما به شرکت‌ها کمک می‌کند در شرایط تنگی اعتبار منابع لازم را برای خود تامین کنند. اینجاست که بازارهای مالی عمیق نه آنچه که در بورس کشور وجود دارد می‌تواند راهگشا باشد. رکود تورمی اقتصاد از دو کمال تورم مواد اولیه و طولانی شدن دوره بازگشت سرمایه شرکت‌ها را تحت فشار قرار داده و تجربه عملی نیز نشان می‌دهد بانک‌ها توان و انگیزه لازم را برای تامین کافی سرمایه در گردش ندارند، دولت در کنار تامین مالی نیازهای خود با فرجه کردن بدهی‌های مالی در قالب استقراض که به عدد خطرناک ۱۹۰ هزار میلیارد تومان رسیده باید به فکر واحدهای تولیدی نیز باشد تا امکان عبور کم‌خطرتر از بحران فعلی و بحران احتمالی سال ۹۸ فراهم آید.

*** پژوهشگر اقتصادی**

■ ابزاری برای مقابله با اثرات تحریمی

در همین رابطه وزیر اقتصاد پیاده‌سازی کامل بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد را یکی از مهم‌ترین ابزارهای نظام برای مقابله با اثرات تحریم‌های ظالمانه عنوان کرد.

بسر این اساس، فرهاد دژپسند از اجرای حسابداری تعهدی از سوی بیش از ۹۰ درصد دستگاه‌های اجرایی خبر می‌دهد. وی اظهار کرد: اگر می‌خواهیم بدون دادن باج به بیگانگان، در ارائه خدمات و انجام وظایف خود و اداره کشور موفق باشیم، قطعا یکی از مهم‌ترین شروط، بهبود عملکرد مدیریت از طریق پیاده‌سازی کامل بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد است. دژپسند افزود: لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ می‌توانست بهترین آینه برای انعکاس مجموعه اقدامات انجام شده در این راستا طی چند سال اخیر باشد، زیرا ما بار دیگر در شرایط تحریم، همراه با تضییقات مالی و درآمدی برای دولت هستیم. وزیر اقتصاد در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به امسال و دارایی‌های راكد و ظرفیت‌های خالی و بلااستفاده دولت، اجرای بودجه‌ریزی عملیاتی مبتنی بر عملکرد را یکی از راه‌های به‌کارگیری و بهره‌سازی این ظرفیت‌ها خواند و گفت: در این صورت با این شرایط مواجه نمی‌شویم که در روزگار تحریم، ۳۵ درصد درآمدهای دولت در بودجه، کماکان از محل فروش نفت، پیش‌بینی شده باشد. دژپسند با طرح این سوال که «چرا باید هزینه‌های دولت، در بودجه‌های سالانه اینقدر بالا باشد؟» اظهار داشت: این سوال تنها متوجه سازمان برنامه و بودجه نیست، بلکه همه دستگاه‌های دولتی است و تک‌تک ما باید پاسخگوی این موضوع باشیم. وی با بیان اینکه خوشبختانه در زمینه تدوین قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط به بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد، با موفقیت به انجام رسیده، باید به دنبال جواب این سوال باشیم که علت عدم تحقق کامل آن چیست؟ آیا ناشی از فقر بدنه کارشناسی برای اجرای این نظام در دستگاه‌های دولتی است یا اینکه، نگران هستیم با اجرای بودجه‌ریزی عملیاتی، بهره‌وری پایین برخی دستگاه‌ها در معرض عموم قرار گیرد؟ دژپسند تصریح کرد: پاسخ این سوال نیازمند یک پیمایش ملی و استانی در بین دستگاه‌های دولتی است تا مشخص شود چرا پیاده‌سازی بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد، از سال ۸۲ تا به حال به درازا کشیده است، در حالی که تعداد زیادی از اعضای شورای سیاست‌گذاری همین همایش، بر مناسبت مهمی هستند ولی کماکان درگیر این موضوع هستیم که در تحقق حسابداری تعهدی، چقدر پیشرفت کرده یا بقیه مانده‌اند؟ وی افزود: بنا بر گزارش‌های ارائه شده از سوی معاونت نظارت مالی و خزانه‌داری کل کشور با وجود اجرای حسابداری تعهدی از سوی ۹۰ درصد دستگاه‌های دولتی، متأسفانه هنوز نتیجه مطلوب و مورد انتظار، حاصل نشده است.

وزیر اقتصاد در ادامه، شکل‌گیری دولت الکترونیک و هوشمند را یکی از عوامل مهم تسهیل‌کننده تحقق بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد خواند و گفت: در صورت شکل‌گیری دولت الکترونیک، بخشی از عوامل هزینه‌های دستگاه‌های دولتی، خودبه‌خود حذف می‌شود. وی در خاتمه تصریح کرد: با تحقق این نوع بودجه‌ریزی، بسیاری از اموال و دارایی‌ها و منابع بلااستفاده دولت، به اهرمی برای رشد تبدیل می‌شوند.

مورد غفلت واقع می‌شود اجزای صحیح آن است، به نحوی که براساس ارزیابی‌های مبتنی بر هزینه-فایده‌نفته در آن، دولت توانایی اداره کردن سیاست‌گذاری‌اش در طول یک سال را داشته باشد و مواجه شدن با کسری منابع و ناتوانی در جبران منابع از دست‌رفته را نیز ببرد. اما قرارگیری در شرایط تحریمی و ایجاد موانع

اقتصاد درگیر اختلافات داخلی

محمدقلی یوسفی * - برآوردهای انجام شده در طول سال‌های گذشته نشان می‌دهد فرآیند بودجه‌ریزی کشور کاملا مبتنی بر عملکرد است، اما آنچه در این بین اهمیت دارد توجه به این مساله اساسی است که در شرایط غیرعادی کنونی چه انتظاراتی از بودجه یک ساله کشور وجود دارد؟

تحریم‌های اعمال شده با تنگ کردن عرصه بر ایران در سطح بین‌الملل باعث تشدید مشکلات موجود اقتصادی می‌شود. در چنین شرایطی انتظار برای بهبود شرایط با ایجاد تغییر در ساختار بودجه غیرمنطقی است بنابراین تنها امیدواری می‌تواند تلاش برای حفظ وضع موجود باشد. در چنین شرایطی باید دید که آیا برنامه دخل و خرج دولت مبتنی بر کسری منابع است یا خیر و به دنبال آن باید به دنبال ارائه سازوکارهایی برای انطباق هزینه‌ها و درآمدها با یکدیگر باشیم.

اما شرایط تحریمی حاکم بر اقتصاد کشور که صادرات نفت را تحت‌الشعاع قرار داده، موید آن است که دولت برای تامین منابع درآمدی‌اش با سختی‌های بسیاری دست به گریبان است، به طوری که تورم شدید حاکم بر اقتصاد در کنار افزایش شدید هزینه‌های دولت، احتمال کسری بودجه را وجودندان می‌کند. در شرایطی که دولت دچار کسری می‌شود، یا عوارض را بالا می‌برد، یا صادرات نفت را افزایش می‌دهد که در شرایط کنونی غیرممکن است، یا قیمت ارز را تغییر می‌دهد یا به دنبال آسان‌ترین راه یعنی استقراض از منابع بانک مرکزی می‌رود.

تشدید این شرایط می‌تواند باعث جنگ قدرت بین نهادها و ارگان‌های مختلف کشور و ایجاد درگیری بین وزارتخانه‌ها شود که گروه‌های مختلف سیاسی را به سمت تلاش برای سهم‌بری بیشتر در اقتصاد می‌کشاند. واضح است در چنین شرایطی آن دسته از تشکیلات سیاسی که قدرت بالاتری دارند از سهم بیشتری در اقتصاد برخوردار خواهند بود و گروه‌های ضعیف‌تر سیاسی سهم کمتری خواهند برد. در این حالت، جنگ اقتصادی داخلی شکل گرفته، بخش‌های تولیدی و عمرانی را دچار مشکل می‌کند به گونه‌ای که ایجاد اشتغال در اقتصاد نیز با موانع بیشتری روبه‌رو خواهد شد. بنابراین به نظر می‌رسد مساله اصلی، در پایین آمدن درآمدهای دولت نرفته است که مدیریت اقتصاد را با سختی مواجه می‌کند و چالش‌های عمده‌ای را پیش روی آن قرار می‌دهد.

محمدقلی یوسفی

گروه اقتصادی - هدف‌گذاری برای عملیاتی ساختن بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد هرچند سیاستگذار را به ارائه سازوکارهای قانونی برای اجرای آن می‌کشاند، با این‌حال ناکارآمدی نهادینه شده در ذات دولت همواره مانع عملی‌بری دستیابی به چنین سیاستی است.

این موضوع که برای نخستین بار و در سال ۸۲ و در قالب دو بند در قانون بودجه ارائه شد و با وجود اصرار هر سال سیاستگذار بر اجرای آن در لایحه بودجه‌ای دولت، اما چنین سیاستی تاکنون چندان جنبه عملیاتی به خود نگرفته و هنوز در سطح همان بندها و قوانین ابلاغی باقی مانده است. اگر بخواهیم به مقایسه ذاتی فرآیند بودجه‌ریزی کشور با آنچه بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد می‌نامیم بپردازیم، می‌توانیم لایحه بودجه کشور را مبتنی بر بودجه‌ریزی هزینه‌ای تعریف کنیم که چگونه خرج کردن و کجا خرج کردن منابع را به سیاستگذار امر و نهی می‌کنند این در حالی است که بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد بر فرآیند مرتبط ساختن هزینه‌ها و نتایج تاکید دارد و مهم‌ترین هدف نظام بودجه‌ریزی عملیاتی اصلاح نظام مدیریت بخش عمومی و افزایش اثربخشی مخارج این بخش است. از آنجا که بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد مبنایی برای پاسخگویی بیشتر در برابر استفاده از منابع سازمان فراهم می‌سازد، بنابراین می‌توان از این حیث به شفافیت بیشتر نحوه دخل و تصرف در منابع بودجه‌ای امیدوار بود. استفاده کارا از منابع بودجه‌ای در چنین شرایطی، اثربخشی مثبت بودجه را به همراه دارد که ارزیابی

هزینه-فایده‌منبع مندرج‌الامکان پذیر می‌سازد اما آیا سیاست بودجه‌ریزی کشور مبتنی بر عملکرد است و شفافیت استفاده کارا از منابع در روند بودجه‌ریزی مورد توجه قرار گرفته است؟ به نظر می‌رسد آنچه تحت عنوان بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد مطرح می‌شود به ذات خود در لایحه بودجه وجود دارد، با این حال آنچه

مخالف بازگشت ارز نیستم
نایبرئیس اتاق بازرگانی با اشاره به جلسه برگزار شده بین اعضای اتاق و صادرکنندگان پارسیس کل بانک مرکزی گفت: در این جلسه هیچ کس مخالفتی با بازگشت ارز حاصل از صادرات به کشور نداشت. علاه میرمحمد صادقی درباره جلسه اعضای هیات‌ریسه اتاق بازرگانی و تعدادی از صادرکنندگان با عبدالناصر همتی و غلامرضا پنهانی رییس کل و معاون ارزی بانک مرکزی اظهار داشت: در این جلسه رییس کل بانک مرکزی تاکید داشت که باید تلاش شود ارز حاصل از صادرات حتما به کشور بازگردد و احدی هم مخالفتی با این مساله نداشت. وی افزود: همه اعضای اتاق و صادرکنندگان تاکید دارند باید ارز حاصل از صادرات به ویژه در شرایطی که برخی قدرت‌ها علیه ایران متحد شده‌اند، به کشور بازگردد و دولت در مضیقه نباشد. نایبرئیس اتاق بازرگانی تصریح کرد: در این جلسه اعضای اتاق نیز پیشنهاداتی داشتند که برای تسهیل امر صادرکنندگان و افرادی که نیاز به ارز دارند، اقداماتی انجام شود تا صادرکنندگان بتوانند به راحتی ارز خود را بفروشند و پول آن در اختیارشان قرار گیرد. میرمحمدصادقی خاطر نشان کرد: رییس کل بانک مرکزی هم در این جلسه با حسن نیت گفت حتما اقداماتی در جهت تسهیل کار صادرکنندگان انجام می‌شود تا زمینه‌ای فراهم شود و آنها بتوانند ارز خود را بازگردانند و به فروش برسانند.

رییس مرکز آمار:

انتشار آمار بانک مرکزی اتلاف منابع است

رییس مرکز آمار ایران در انتقاد از انتشار آمارهای اقتصادی توسط بانک مرکزی، بر رفع موازی‌کاری آماری تاکید کرد و گفت: در دنیا کشوری نداریم که دو نرخ تورم و دو نرخ رشد اقتصادی داشته باشد. به گزارش تسنیم، امیدعلی پارسا با بیان این مطلب افزود: وقتی منابع کشور محدود است و به علت محدودیت مالی نمی‌توانیم ۵۰ درصد آمار لازم را تولید و منتشر کنیم چرا باید موازی‌کاری کنیم و منابع را هدر دهیم. پارسا با اشاره به رهنمودهای رهبری برای رفع موازی‌کاری و پرهیز جدی از دستکاری آمار که گناه کبیره است گفت: وقتی دو دستگاه آماری دو آمار متفاوت تولید کنند که در جزئیات و ساختار خیلی فرق دارند، این منشا اختلاف و بی اعتمادی مردم به آمار و ارقام رسمی می‌شود. رییس مرکز آمار با اشاره به نظر بانک مرکزی که باید کار تخصصی‌اش را انجام دهد گفت: تا قبل از سال ۱۹۶۰ متولی تولید و انتشار آمارها بانک مرکزی کشورها بود، اما از آن تاریخ به بعد کشورها، به جز پنج کشور، مسئولیت تولید و انتشار آمار را به مرکز یا سازمانی مستقل و بی‌طرف تحت عنوان مرکز آمار یا سازمان آمار واگذار کردند. پارسا تاکید کرد: با این محدودیت منابع، اگر رفع موازی‌کاری شود و آمار یکسان تولید و منتشر شود به نفع کشور است.

سکه گران شد

رییس کمیسیون تخصصی طلا و جواهر اعلام کرد: افزایش قیمت جهانی طلا و قیمت ارز، قیمت طلا و سکه را بالا برد. به گزارش «جهان‌صنعت»، محمد کشتی‌آرای اظهار کرد: قیمت جهانی طلا نسبت به روز پنجشنبه ۱۴ دلار رشد داشته و قیمت ارز نیز اندکی در بازارهای داخلی افزایش یافته است.

وی قیمت هر اونس طلا را ۱۲۹۸ دلار اعلام کرد و گفت: امروز هر سکه تمام بهار آزادی سه میلیون و ۸۴۰ هزار تومان، نیم‌سکه یک میلیون و ۹۵۰ هزار تومان، ربع سکه یک میلیون و ۲۱۰ هزار تومان، سکه یک گرمی ۶۶۶ هزار تومان و هر گرم طلای ۱۸ عیار ۲۵۰ هزار تومان در بازار معامله می‌شود. کشتی‌آرای افزود: دلار نیز در بازار غیررسمی ۱۱ هزار و دویست تومان فروخته می‌شود.

تداوم حمایت بانک پارسیان از بخش تولید

مدیرعامل بانک پارسیان حمایت از تولید را از برنامه‌های ویژه بانک‌ها اعلام کرد. به گزارش «جهان‌صنعت» به نقل از روابط عمومی بانک پارسیان، کوروش پرویزیان در جریان این بازدید ضمن اشاره به بخشنامه اخیر بانک مرکزی چ. ا. که حمایت از تولید را در سرفصل برنامه‌های حمایتی و ویژه بانک‌ها قرار داده است، اساس مأموریت بانک‌ها را حمایت و پشتیبانی از فعالان اقتصادی و تولیدکنندگان و به ویژه تولید صادرات‌محور اعلام کرده و شرایط حال حاضر کشور را برای حضور بانک‌ها در این عرصه ضروری دانست. مدیرعامل بانک پارسیان با اشاره به پروژه‌هایی که این بانک در راستای حمایت از تولید و اشتغالزایی و رفاه اجتماعی مانند طرح آبرسانی به شهرها و روستاها و مناطق محروم، تمرکز و توجه ویژه این بانک به مقوله آب و اهمیت آن داشته است، تداوم این حمایت و پشتیبانی را ضرورتی انکارناپذیر بیان کرد. در همین راستا مقرر شد، بانک پارسیان از شرکت لوله و ماشین‌سازی ایران که یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان لوله‌های چدنی نشکن برای انتقال آب آشامیدنی است، حمایت و پشتیبانی کند. گفتنی است بانک پارسیان در راستای حمایت از تولید و صنعت کشور و همگام با دولت محترم در طرح‌هایی از قبیل طرح‌های گندله‌سازی ابل پارسیان سنگان به ظرفیت پنج میلیون تن، پارس فولاد سبزوار، به عنوان یکی از هشت طرح فولادی و استانی کشور با ظرفیت ۸۰۰ هزار تن فولاد و همچنین تامین مالی گازرسانی به مناطق مختلف به خصوص مناطق روستایی، حمایت ویژه از بخش استراتژیک کشور با خرید تضمینی گندم، نوسازی ۳۰ هزار تاکسی فرسوده در جهت حمایت از منابع بین‌نسلی و سوخت‌های فسیلی، توسعه اشتغالزایی روستایی و غیره مشارکتی فعال داشته است.

قیمت سکه و طلا (فروش به تومان)	
طرح جدید	۳۹۰۰۰۰۰ ربع بهار آزادی ۱۲۴۰۰۰۰
طرح قدیم	۳۷۰۰۰۰۰ سکه یک گرمی ۶۶۶۰۰۰۰
نیم بهار آزادی	۱۹۸۰۰۰۰ هر گرم طلای ۱۸ عیار ۳۵۲۰۰۰۰
نرخ ارز (فروش به تومان)	
دلار آمریکا	۱۱۶۰۰ پوند انگلستان ۱۴۷۰۰
یورو	۱۳۴۰۰ درهم امارات ۳۲۱۰

۷۳ درصد حجم نقدینگی در مشت سفته‌بازان
صنعت آمده و حدود ۷۳ درصد به حوزه‌های مربوط به سفته‌بازی رفته است. **■ کاهش ۱۵ درصدی کمک‌های بلاعوض دولت در لایحه بودجه**
بررسی لایحه بودجه ۹۸ نشان می‌دهد، میزان کمک‌های بلاعوض به اشخاص حقیقی و حقوقی نسبت به سال ۹۷ با کاهش ۱۵/۷ درصدی رو به رو شده است. به گزارش تسنیم، بر اساس لایحه بودجه ۹۸ کل اعتبارات هزینه‌های لایحه بودجه حدود ۳۲۰ هزار میلیارد تومان است که ۹۵ هزار میلیارد تومان آن متعلق به جبران خدمات کارکنان است. ۲۳ هزار میلیارد مربوط به استفاده از کالا و خدمات است که نسبت به سال ۹۷ با کاهش ۱۱/۷ درصدی مواجه شده. همچنین هزینه‌های مربوط به رفاه اجتماعی از ۲۰ هزار میلیارد تومان با ۲۰ درصد رشد به ۲۴ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است. در این بین کمک‌های بلاعوض دستگاه‌های دولتی به اشخاص حقیقی و حقوقی که یکی از نقاط چالش‌برانگیز بودجه است نسبت به سال ۹۷ کاهش داشته. در لایحه سال ۹۷ میزان این کمک‌ها ۷/۶ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده بود اما در لایحه سال آینده این ردیف با افت